

Hársalkodó

A Korányi Frigyes Szakkollégium lapja

Szerkesztette: Dobó Máté

2021/08

Dobó Máté – FOMO

Az idén sokat kerékpározom. A gimiben hagyott futást cseréltem két kerékre. Legalább 1, inkább 1,5-2 óra offline. Amikor a Margitszigeten vagy a tardonai emelkedőn tekerek nem gondolkodom az amúgy folyamatosan körülvevő online világról. Aztán hazaérek. Rezeg a telefonom. *Állítsuk meg kicsit az időt.* Miközben a telefonom rezeg, képernyője felvilan. Mást csinállok, és csak hátráltat, hogy a telefonom felé fordulok. Nem tudom, mi az, de megnézem. Lehet nem is fontos, valószínű, ráérne egy óra múlva is foglalkoznom vele. *Menjen tovább az idő.* De megnézem. Hátha mégis fontos. Hátha nem ér rá egy óra múlva. Beszélgettünk keresztapummal a múlt héten, ott merült fel az a példa, amikor az autópályán történt baleset miatt a másik oldalon is lassul a forgalom, mert az emberek lassítanak, hogy lássák mi történt. Egy olyan információt akarnak megszerezni, amit pár órával később is megszerezhetnének híroldalokról. A jelenséget egy szóval nehéz lenne magyarul leírni, legjobban az angol kifejezés lényegében tükörfordítása használható. A jelenség: félünk attól, hogy kimaradunk vagy lemaradunk bizonyos szociális történésekről (angolul: fear of missing out, így a FOMO rövidítést használom majd). A jelenséget először a '90-es évek végén írták le, akkor a marketinges szakma figyelmét keltette fel. Röviden, a jelenség komoly irodalmát kevésbé szárazan tálalva, a

vásárlók nem szívesen maradtak lojálisak régi termékeikhez egy új, hasonló, más gyártótól származó termék bevezetésekor. A különböző *social media*k megjelenése, valamint az internethasználat elterjedése, az internethez való egyre könnyebb hozzáférés csak további lehetőségeket teremtett a jelenségnek. A FOMO számos következménye közül az egyik, hogy sérülékenyebbé válunk az online térben.

Hogy miért írok erről? Mert tapasztalom magamon. Volt, nem is régen, amikor minden értesítésre felkaptam a telefonom. Hátha valami fontos, persze sosem volt. A kör öngerjesztő, hiszen így a tényleg fontos dolgokból maradhattam ki, önbecsülésem csökkent, még görcsösebben ragaszkodtam az újdonságokhoz.

Két éve jelent meg a magyar gyártású FOMO című film. Megjelenésekor hallgattam egy podcast-et a vágó Duszka Péterrel. És az első 30 percen a képi világ segített át. És azok a filmes megoldások, amikkel ez a mozi dolgozik. Bármennyire is nehezen (számomra), indult a film, a bonyodalom és annak megoldása megérte a várakozást. Sokat gondolkodtam a filmen és a jelenségen is azóta. Szerencsére amikor két keréken vagyok, mindig akad ilyenre időm. Az biztos, hogy a film hatással volt rám, és az is biztos, hogy nem értettem meg tökéletesen. *Új értesítem jött. Nem nézem meg.*

Tóháti Rebeka – Erasmus Innsbruck-ban egy pandémia alatt

Amikor 2020. februárjában megtudtam, hogy lehetőségem lesz fél évet Ausztriában tanulni rendkívül boldog voltam. El sem tudtam képzelni, hogy milyen elkövetkezendő egy év vár ránk tele bizonytalansággal, stresszel és gyásszal. Én azok közé a kevés szerencsés hallgatók közé tartozom, akik egy világiárvány tombolása ellenére meg tudták valósítani a hallgatói mobilitásukat, amiért éveikig küzdöttek az egyetemi éveik alatt. Hiszen a sok áttanult éjszaka, extrakurrikuláris program és feladat során mindig az járt a fejemben, hogy egyszer ez meg fogja érni, egyszer külföldön tanulhatok néhány hónapig.

Viszont a 2020. és 2021. február közötti időszak bizonytalansága rányomta a bélyegét a lehetséges külföldi félévekre is. Hetente vagy akár naponta módosultak a ki- és beutazási feltételek, félő volt, hogy teljesen lemondja a fogadó intézet a tavaszi féléves Erasmus-t, hiszen ez az őszivel meg is történt. Azonban én lapot húztam a tizenkilencre és megszerveztem az egész éves tanulmányaim annak a reményében, hogy azokat március 1-jétől Innsbruckban tudom folytatni. Ehhez még D tervet is készítettem, minden eshetőséget figyelembe véve. Szerencsére az A tervem bejött, és tavasszal már 800 km-re Budapesttől hallgathattam online az előadásokat, németül.

Sajnos a mobilitás alatt sem múlt el a bizonytalanság, Magyarországon tombolt a harmadik hullám miközben Ausztriában a szigorú szabályok miatt szinte sehova sem mehettünk. Szerencsére sok barátot szereztem az innsbrucki Magyar Ház nevű kollégiumból így nem éreztem magam egyedül, az előadások hallgatása pedig lekötötte a maradék szabadidőmet is. Így telt a mobilitásom több mint fele, ami azért nagyon sajnálatos, mivel nem tudtam megismerkedni sem a többi Erasmus-os, sem az innsbrucki hallgatótársaimmal.

Aztán a fokozatos lazításokkal és a jobb idő eljövetelével egyre több lehetőségem nyílt felfedezni azt a csodás kis tiroli várost, ahol eltölthettem négy hónapot. Ha nincsen éppen pandémia Innsbruck egy elképesztően élhető város. Budapesthez képest sokkal kisebb, így furcsa volt először, hogy nincsen nyüzsgés, hogy az emberek egymásra mosolyognak vagy akár köszönnek az utcán. Ami a leginkább megmaradt a városból, hogy a sport nagyon nagy szerepet játszik az ott lakók életében. Nem volt furcsa

látvány valakit szakadó hóban vagy esőben futni látni. Az emberek mindenhova biciklivel közlekednek. Télen teljesen hétköznapi, ha valaki tetőtől talpig sífelszerelésben, nyáron pedig túra vagy mászófelszerelésben mászkál. A „Szia, Jó reggelt” után szinte mindig az a kérdés következett, hogy „Ma mit fogsz sportolni?”. Persze ezzel párhuzamosan nem vetik meg maguktól az elképesztően finom bajor vagy tiroli sört sem.

Nagy szerencsém volt a fogadóintézetrel is, mivel lehetőségem volt szinte minden gyakorlatomat személyesen megcsinálni. Annak érdekében, hogy több kreditet vigyek haza 2-2 hetet töltöttem a gyerek- és nőgyógyászati osztályokon. Ezek a gyakorlatok az egész napomat kitöltötték, de lehetőségem nyílt megismerni az osztályokon dolgozók minden napjait. Nagyon szimpatikus volt, hogy figyeltek az orvosok arra, hogy aktívan részt tudjak venni a gyakorlaton és ne csak a falat támasszam (ilyenkor inkább hazaküldtek). Ezáltal sok nőgyógyászati műtéthez asszisztáltam és kisgyereket vizsgáltam meg. Ezután következtek a „hivatalos” gyakorlatok, amik az itthonival ellentétben tárgyként csak napi 2 órát jelentettek, blokkosítva 1 vagy 2 héten át. Meglepő módon ennyi idő alatt is meg lehet tanítani minden szükséges információt, de a diákéletre is jut idő.

Minden jóban van valami rossz, ez az elég nagy rossz számomra a nyelvi akadály volt. B2-es nyelvvizsgámat a mobilitás előtt novemberben tettem le, így nem mondhatom, hogy ismeretlen volt számomra a nyelv. Azonban arculcsapásul ért, amikor megtudtam, hogy a tiroli

dialektus nem egy kis falat és nagyon sok idő kell mire rendszeren hozzászokik az ember. A mobilitás végére már legalább intuitívan meg tudtam tippelni, hogy miről van egy-egy beszélgetés során szó, de ahhoz számomra mindenképpen több idő kellene, hogy igazán értsem azt a tiroli németet. Ettől függetlenül is hatalmasat fejlődött a némettudásom.

Összefoglalásképp elképesztően örültem, hogy ebben a bizonytalan helyzetben meg tudott valósulni a külföldi félévem. Úgy érzem rendkívül sokat fejlődtem. Megtanultam magabiztosabban és talpraesettebben intézni a mindennapjaimat, ezután már biztosan könnyebben fogok alkalmazkodni új, főleg tőlem ismeretlen kultúrához és környezethez. A németemet pedig sokkal magabiztosabban használom, mint korábban és célom, hogy továbbfejlesszem.

Ismerj meg egy kolist!

Interjú Gyekiczki Fannival és Hainzl Tobival

Milyen volt az első Hársfával kapcsolatos élményetek?

Gyekiczki Fanni: A szakkolival nővérem, Fruzsí által ismerkedtem meg, ő már 6 éve hársfás. Többször is voltam a koliban illetve részt vettem pár programon, mint például Halloween, mikulás ünnepség. Így kisebb bepillantást nyertem a hársfás életbe, megismerkedtem pár kollégistával. Nagyon megtetszett a közösség, az egyetemi felvételi után biztos voltam benne hogy be szeretném nyújtani a pályázatomat a szakkoliba.

Hainzl Tobi: Még gimnázium végén, a Semmelweis nyílt napon voltam először a Hársfában, mivel az egyetemi program után egy volt kolis ismerősöm körbevezetett az épületben. Már akkor is nagyon megfogott a blokkok családias légköre, de ami őszintén a legjobban tetszett, az maga az épület volt. Egyből tudtam, hogy itt akarok lakni. Persze a koly jó hírneve és is nagy motiváció volt számomra. Ez elég klisés, de tényleg így volt.

Mennyivel másképp éltétek meg felvételizőként, illetve felvételiztetőként (majd Tobi bizottsági tagként, elnökként) a tábort?

Gyekiczki Fanni: Nagyon vártam a szakkollégium felvételi táborát. A délelőtt folyamán a kollégium épületében kaptunk betekintést, később a bemutatkozó prezentációk keretében jobban megismerkedtünk egymással. A tábor Balatonakarattyán volt megtartva rendkívül hangulatos közegben a parton. A 2 nap során játékos és komplexebb feladatokat kellett megoldanunk, csapatban dolgoznunk.

Az ötszörös túl jelentkezés miatt a táborban lehetett érezni a kompetitív szellemet, hogy mindenki nagyon be szeretne kerülni a szakkoliba. Nekem nagyon tetszett a tábor, a feladatok során új szituációkban próbálhattam ki magam, amit nagyon élveztem, igazán sokoldalú, érdekes emberekkel ismerkedtem meg és sok barátot szereztem.

Hainzl Tobi: Felvételizőként nagyon izgatottan vártam a tábort, az egyetlen rossz dolog, ami viszont végig motoszkált a fejemben, az az volt, hogy tudtam, hogy valójában ez egy verseny, és el kell nyernem majd a kolisok tetszését ahhoz, hogy bekerüljek. A tábor végére viszont úgy gondoltam, hogy még ha nem is vesznek fel, akkor is rengeteg ismerősre/barátra tettem szert a pár nap alatt, ami sokat segített, hogy kibírjam az egyetemkezdéssel járó stresszt.

Felvételeztetőként az említett versenyszellem minimalizálása számomra a legfontosabb cél, ugyanis ez erőteljesen befolyásolhatja a kollégista-jelöltek viselkedését, ami ahhoz vezethet, hogy olyan embereket veszünk fel, akik valójában nem is illenek a közösségünkbe. HB elnökként azt is megtapasztaltam, hogy ez a rövid 2 napos tábor is mennyi erő- és időbefektetést igényel, és ezúton szeretném is megköszönni a HB-s csapatomnak, és azoknak a kollégistáknak, akik segítenek az idei tábor megszervezésében a rengeteg időt és türelmet, amit a szervezésre áldoztak.

Szerintetek milyen változáson esett át a közösség az elmúlt 1,5 évben, hogyan változtak a céljaink?

Hainzl Tobi: Amióta beléptem a kolis életbe, szerintem rengeteg minden változott. Úgy érzem, hogy az új generáció megjelenése egy új lendületet hozott a közösségbe, új perspektívákat mutatott a kolinak és szerintem ez egy jó tendencia. Az egyetlen új szakkollégiumának megjelenése arra kényszerít minket, hársfásokat, hogy magunkba nézzünk, és állást foglaljunk azzal kapcsolatban, hogy mit is szeretnénk képviselni. Ez szerintem a jelenlegi legnagyobb feladatunk. Ami pedig az elmúlt másfél évet jelenti, az online élet minden közösség elé nehézségeket állított, de szerintem mi egész jól megbirkóztunk a feladattal, rengeteg program született ennek ellenére is. Reméljük a következő évben visszatérhetünk a szokásos mindennapjainkhoz, és folytathatjuk azt az utat, amin a járvány előtt mentünk.

Melyik DB programot hiányoltátok a legjobban (pl. elmaradt az Avatás, a Hársfatúra) és melyik új programok tetszettek a legjobban?

Gyekiczki Fanni: Nagyon boldog voltam, amikor kiderült, hogy felvételt nyertem, de sajnos a beköltözésem első napjától már a Covid befolyásolta a kolis életet. A pandémia és sok szigorítás ellenére szerintem a közösség mindent megtett, hogy a lehető legtöbbet kihozza a helyzetből. Minden szakmai program meg volt tartva zoomos felületen, így rendkívül sok érdekes témát vitattunk meg és sokat tanulhattunk. Az online felület minden lehetőséget kihasználva tartottunk társasjátékos estéket és különböző bajnokságokat. A blokkban végig nagyon jó hangulat volt, nekik köszönhetően sokat fejlődtem gasztronómia területén. A második félévben az enyhítéseknek és a kolisok védettségének köszönhetően már több programot megtarthatunk személyesen is, volt gangmozi, csocsózós, pizzázós esték. Számomra a legjobb hársfás élmény a KFTF volt. Minden kollégista kivette részét a munkából így együtt egy rendkívül színvonalas konferenciát tudtunk megszervezni Miklósi Gabi vezetésével. Remélem a következő szemeszterben több személyes programot is meg tudunk majd valósítani. Már ki van tűzve a dátum, hogy az elmaradt avatást is bepótoljuk. A következő szemeszterben, ha van rá igény nagyon szívesen szerveznék egy békésszentandrásai kézműves sörkóstoló estét.

Mivel töltitek a nyári napjaitokat a gyakorlat mellett?

Gyekiczki Fanni: A nyár elején ápolástan gyakorlaton vettem részt a belgyógyászati klinikán, ahol el-sajátítottam az ápolás alapjait, sok vért vettem és lehetőségem nyílt különböző vizsgálatokat is megtekinteni, mint például gastroscópiát, neuropathiát és lézeres tumor terápiát. Fogorvos hallgatóként igyekeztem minél több időt tölteni fogorvosi rendelőben, asszisztáltam magán, illetve társadalombiztosítási rendelésen is. Természetesen a pihenés sem maradhatott el, a nyaramat a gyönyörű szép Körös parton töltöttem, minden nap fürödtem, úsztam, napoztam. A német vizsla kutyusommal sokat futottam, bicikliztem bár ő kifogyhatatlan energiával rendelkezik sosem fáradt el. A kolisokkal voltam lent Tatán a gólyatáborban, ahol a hársfát promóztuk, szerintem nagyon jól sikerült, sok aranyos érdeklődő volt,

remélem, minél többükkel találkozunk majd a felvételi táborban. Este pedig sok IÖCS-ös, HÖK-ös baráttal futottam össze és egy nagyon király UV parti volt. A családdal körbeutaztuk Szicíliát és megmásztuk az Etnát, a barátokkal is tervezünk egy kisebb nyaralást. Már nagyon várom a felvételi tábort és a beköltözést, hiszen új csajos blokkot alapítunk az első emeleten.

Hainzl Tobi: Főleg a gólyatábor és felvételi tábor szervezésével telik az idő legnagyobb része, emellett egy kis feketeerdei nyaralás is azért belefért.

Berente Dalida – Papíron vagy bájtokban?

2020 elején a világ összes adatmennyiségét szummázva 44 zettabyte-nak becsülték. 2025-re a világszerte naponta újonnan keletkező adatmennyiséget pedig nem kevesebb, mint 463 exabyte-nak becsülik. De mit is jelentenek ezek a számok? Az exabyte 10^{18} , a zettabyte pedig 10^{21} nagyságrendnek felel meg. A globális adatmennyiség exponenciális növekedését ezen számok jól szemléltetik. Az adat azonban nem csak keletkezik, tárolni is kell valahogy, amely mennyiségéből kifolyólag egyre nagyobb kihívást jelent.

Az adattárolók analóg és digitális típusát különböztetjük meg. A túlzóan részletes felsorolást elkerülendő az analóg adattárolók közül érdemes említeni a filmszalagot és a bakelit-lemezt, melyek az 1880-as években, valamint a magnókazettát amely az 1960-as években jelent meg. A modernkori digitális adattárolók kezdete az 1940-es évektől datálható. A digitális adattárolók között megkülönböztetünk mágneses adattárolókat mint a floppy és a merevlemez, optikai adattárolókat mint a CD, DVD és Blu-ray lemez, valamint elektronikus adattárolókat mint a pendrive és SD kártya. Az analóg kontra digitális adattárolás mindmáig érdekes kérdés.

Rohanó világunkban egyre fontosabbak a kollaborációk, melyhez elengedhetetlen az adatok megosztása. Az analóg adattárolók esetén ez költséges és időigényes folyamat, ezen felül az adatok minőségi romlásával járhat. Ezzel szemben a digitális adattárolás esetén az adatok megosztása gyorsabb, gondoljunk például a felhő alapú adattárolásra. Rövid időn belül számos felhasználóhoz eljuttatható, növelve ezzel a hatékonyságot. Ugyanakkor, mint mindennek, e technikának is megvannak a veszélyei.

Az adatok tulajdonosának az adatok feletti teljes kontrollja elveszik, egy harmadik fél, a tárhely üzemeltetése is bekerül a körbe. Ezen felül fennáll a hackerek hozzáféréseinek és az adatok vírusok általi fertőződésének a lehetősége is. Bármennyire is biztonságosak ezen rendszerek, az adatok illetéktelen kezekbe kerülésének esélye nem nulla. Ugyanakkor azzal, hogy több mint egy digitális adattárolón tárolunk bizonyos adatokat a biztonságot is növeljük, hiszen, ha az egyik adattároló meghibásodik adataink nem vesznek el. További előnyként említendő a térbeli hozzáférés korlátjának megszűnése. Adatainkhoz az irodában vagy a tengerparton, otthon vagy egy másik kontinensen is hozzáférhetünk, megoszthatjuk, dolgozhatunk velük. Annak azonban, hogy az adatainkhoz való térben korlátlan hozzáféréssel valóban élhessünk a sáv-szélesség szabhat határt, ezt is fontos megemlíteni. Az internetkapcsolat minőségének és megbízhatóságának fontosságára az elmúlt másfél év tapasztalatai mindenki számára kitűnő példával szolgálnak.

Az adatok hozzáférhetőségének és biztonságának tárgyalása után fontos kitérni a rendszerezés kérdésére. A digitális adatok kezelése és rendszerezése egyszerűbb, könnyebben kereshető, kevesebb fizikális helyet igényel. Egy egyszerű példával illusztrálva: képzeljük el az egyetemi előadásokon és gyakorlatokon készített jegyzeteink, kidolgozott vizsgatételeink egymásra pakolva egy oszlopban. Ebben kell megkeresni például az mTOR jelátviteli útvonal összes előforduló említését. Bizonyára nem a legmagávalragadóbb ajánlat már az első tanév végén sem, hát még később -gondoljunk az adatok keletkezésének exponenciális voltára. Digitális adattárolás esetén nem hever papírhalmok tömkelege az íróasztalon, kartondobozokban a

padláson, illetve a különböző szoftverek segítségével az adathalmazon belüli keresés is az esetek többségében néhány lépéssel kivitelezhető. Felmerülhet az ötlet, miszerint konvertáljunk minden lehetséges analóg adatot digitális formátumúvá. A kérdéskör ugyanakkor ennél valamivel bonyolultabb, hiszem az analóg-digitális

konverzió magában hordozza az adatvesztés lehetőségét.

A digitális adattárolás térhódítása nem kérdéses. Kérdések azonban mindig vannak... Vajon eljön-e az az idő, amikor a digitális adattárolás teljesen kiszorítja az analóg adattárolást? Netán feltételes kérdés helyett egyértelemű „mikor” kérdőszóval lenne helyes ezt kérdezni?

Benjámín László – **Mi van a Hold túlsó felén**

Ledobja elvásott hitét
az ember: annyi trónja-fosztott
isten után a légebe foszlott
az utolsó is, aki még
mennyet Ígért –

Sem a földön, se hét egén túl,
nincs menny, és nincs, aki keresse –
Suhan egy műszer messze-messze,
hanggal és képpel, hogy jelezze:
Mi van a hold túlsó felén –

Egykor az idők elején –
talán mert a bendő üres volt
vagy fölkelte a teli veres hold –
akadt egy bozontos legény,
aki korlátolt istenén
keresztülhágott, s bár remegve
fülelt a gonosz* szellemekre,
mégis a gleccserek jegén
átgázolt-mászott és kileste:
Mi van a hegy túlsó felén –

S mögötte sorban az időben,
lovon, gyalog, hajón, tevén,
páncélban, dervis-lepedőben –
kit tudás hajt, kit nyeremény –
katona, kalmár, óceánok
kalandora, tudós zarándok,
s mind, ki elment, hogy adna számot:
Mi van a föld túlsó felén –

S akik a szellem éjjelén
a holttesteket elrabolták,
mert tudni kell: mi van a bordák,
mi van az arc túlsó felén –

S mind, aki a közvélemény

ügyvédje volt: élet-királya,
pellengér díszje vagy a máglya
étke a város főterén;
megalázottak, fölemeltek
egyként az igazért pereltek,
jót-rosszat nevezve nevén:
Mi van a szó, mi van az elvek,
mi a tettek túlsó felén –

S akik sorsuk küzdőterén
bukottan, halálos kudarcok
után sem adták föl a harcot
jó ügyükért, hirdetve kardok
között is, holtak csont-hegyén,
hogyan van remény –

És mind, ki névtelen helyén
sorsa fölé nő bár csak azzal,
hogyan birokra kel az anyaggal,
vagy megnézi: Ki áll az asztal
túlsó felén –

Akik hívők a keresésben,
hívők akkor is, ha tagadva,
nekik nem dogma, és se csapda,
nem cél, csak út az „igen” és „nem” –

Megszállottan, hittől-vezetve
szállnak új és új gépezetre,
föl a magasba, le a mélybe,
itt és túl járatlan vidékre,
soha-föl-nem-térképezetre –

Mert fűti az örök igény:
Lélekben, földben, csillagokban
ásni a rejteket, ahonnan
nem érkezett még semmi fény –

A minden dolgok felszínén
keresztülnézők: Hú szemekkel,

okos szívvel, jó műszerekkel
ők végezték el, hogy az ember:
Ember, lények-fölötti lény –

Ki léte száz évezredén
vészt, jajt túlélve, végre földi
nyúgeiből készül kitörni,
s nem akar már jajgatni-ölni,

porszem a Minden porszemén –

S tünődve ősök érdemén,
a bátrak végzetén, magányán,
elindul két új-ősi szárnyán –
az anyagén s a szellemén –
a világok-közötti pályán,
széjjelnéz csillagrendszerén –

Hegy Barna – Könyvajánló: Kurt Vonnegut: Kékszakáll

Hogy lesznek világtalanok a New Yorki elit részei?
Hogy tudta egy család túlélni a 20.század legsötétebb napjait?
Mi kell ahhoz, hogy az ember átértékeljen egy egész életet?

Rabo Karabekian szülei örmények, akik a török népiirtás után menekültek az Egyesült Államokba egy jobb élet reményében. A kis Rabo korán érdeklődött a rajzolás világa iránt, egy idő után szeretett volna olyan lenni, mint Dan Gregorian, a kor leghíresebb illusztrátora. Saját mentorát hamar túlszárnyalta, majd kis szerencsével és egy hazugság áldozataként eljutott az általa istenített Danhez. Példaképe a szemében hamar megbukott emberi gyarlósága miatt, majd nem sokkal a második háború beköszönte előtt a sorsuk szétvált. Rabo festői karrierje egy idő után felívelt, majd feleségek; gyerekek és barátok jöttek-mentek az életében. Saját életét már lezártnak tekinti, egészen addig, amíg a véletlen folytán találkozik egy érdekes nővel, aki képes volt átírni az ő múltját. Ő volt az özvegy Circe Bermanné.

Ez az asszony ráveszi Rabot, hogy írja meg az önéletrajzát. Felváltva követhetjük Rabo múltját és Rabo jelenét, amíg a kettő össze nem ér. Mikor Rabo nekiáll könyvet írni látszólag gazdag, viszont valójában belül nélkülöz. Lehet neki kastélya, de mindig egyedül van benne. Lehetnek milliós képei, de a gyerekeit évek óta nem látta. Lehet egy NFL-csapat tulajdonosa,

de a legtöbb barátja már halott. Rabonak nincs oka boldognak lenni és nem is boldog. A legjobban talán viszont az igazságot nélkülözi a saját múltjából.

Circe Berman egy karakán kiállítás özvegy asszony. Rendkívül impulzív, mindig a megérzéseire hallgat. Kíméletlenül őszinte, mindenkit szembesít saját magával. Gyakran kötekedik, szeret vitatkozni. Rabo teljes ellentéte, belőle sugárzik az élet. A szobáját átfesteti, a cselédeket átköltözteti, a barátját pedig mindig idegesít. Szó szerint forgat fel mindent.

A történet szépsége, hogy pont ez hiányzik Rabo életéből. Circe szembesíti őt a múltjával, mi több, kiszabadítja onnan. Képes őt úgy boldoggá tenni, hogy nem lett több oka rá. Bár kívül felforgatja a dolgokat, belül rendbe tette őket.

A műt nem csak a 20. század tragédiái kísérik végig, hanem a festészet, a művészet időálló értéke is.

Emellett látjuk Rabo életét és személyiségfejlődését, miközben Vonnegut elrejtve ugyan, de tanít nekünk a tehetségről, a szerelemről és az emberi életek értékéről.

Goschler Levente – A játék, amiben minden fekete és fehér

A legenda szerint egy kínai császár élete végéhez közeledve elkezdett aggódni a trónörökös fia vezetői képességei miatt, ezért megbízta legfőbb tanácsosait, hogy találjanak ki valamit, ami kiokosítja fiát és alkalmassá teheti őt az uralkodásra. A tanácsosok hosszas

tanakodás és ötletelés után pedig előálltak egy olyan játékkal, ami az ifjú császárnövendéket kellően harcossá, taktikussá és fényes eszűvé tették. Ez a játék nem más, mint a Gó.

Hogyhogy nem ezzel kábé egyidőben Japánban két halász hajótörést szenvedett és partra vetődött egy lakatlan szigeten. Miután látták, hogy nincs lehetőségük hazahajózni -és nem élvezték különösebben egymás társaságát, de nem kedvelték az erőszakot- így szerették volna egymás között felosztani a rendelkezésre álló területet. Kavicsokat gyűjtöttek, felrajzolták a szigetet a homokba, és akarva akaratlanul gózni kezdtek.

Hogy a két monda közül melyik igaz, azt nem tudhatjuk, mindenesetre régészeti és irodalmi leletek, köztük Konfuciusz könyvei, tanúskodnak arról, hogy Kínában és az egész Távol-Keleten 4000 éve a gó a legnépszerűbb logikai játék, amit ezen tájakon minden jelentős ország sajátjának könyvel el.

A Gó tehát egy 4000 éves, keleti eredetű logikai-stratégiai táblajáték, amit egy négyzet-hálós táblán fekete és fehér kövekkel játszanak. A két egymásnak feszülő játékos, fekete és fehér teljesen üres tábla elé ül le, és felváltva helyeznek el köveket a tábla metszéspontjaira. Ahogy a japán legendából is látszik, a cél a területfoglalás. Az nyer, aki a legnagyobb területet keríti körbe. Igazából ezen kívül még három alapszabály van: a fogolyszerzés, az öngyilkosság tilalma, és a ko, amik olyan egyszerűek, hogy akár egy óvodás korú gyermek is néhány perc alatt megértheti őket, de ezekre most nem térnék ki.

A szabályok egyszerűsége ellenére gyakran emlegetik a Gót, mint a legbonyolultabb stratégiai játékot a világon. Az alapkoncepció valóban nem hangzik túl bonyolultnak, és az sem segít feloldani az ellentmondást, hogy bárki percek alatt már élvezhető szintre juthat a játékban. (Valljuk be, hogy a manapság divatos társasjátékokról ez nem igazán mondható el,

hisz azoknál lejátszott órák százai után is heves családi viták közepedte kell elővadászni a szekrény mögé becsúsztott szabálykönyvet...) De akkor mégis miért érdemelte ki ezt a jelzőt a Gó?

A legegyszerűbb, ha a választ a sakkal, az Európában legnépszerűbb játékkal párhuzamban, a matematika nyelvén próbálom megvilágítani: A sakktábla 8x8 mezőből áll, 6 féle különböző bábuval játszik, amiknek a száma a játék folyamán egyre csak csökken. A gótábla 19x19 metszéspontot foglal magába, viszont csak egyféle kővel (, mondjuk abból vagy háromszázzal...) játszik. Mindenféle számokkal való bűvészkedés után a matematikusok azt hozták ki, hogy sakkban a lehetséges kombinációk száma 10^{120} , míg a góban ez a szám 10^{761} .

Emberi ésszel ezek a számok felfoghatatlannak, de a mesterséges intelligencia azért megbirkózik velük, ugyanis 1997-ben az IBM által fejlesztett Deep Blue legyőzte Garri Kaszparovot, az akkor legerősebb sakkozót a világon. Ugyanez a mérőföldkő góban csak 2016-ban jött el, amikor a Google DeepMind robotja legyőzte Lee Sedol világbajnokot.

Én a góval 6 évesen ismerkedtem meg. Hamar beleszerettem, mind magába a játékba, mind a versenyzésbe, aminek hála sok szép címmel, éremmel, és ami még fontosabb élménnyel lettem gazdagabb. Ifjúsági Válogatott kerettagként bejártam szinte egész Európát, Oroszországtól Franciaországig.

Ha felkeltettem az érdeklődésedet a góval kapcsolatban, keress bátran, játszunk egyet!

Husznai Albert – Az egyetemekről a történelemben -röviden

Mára a felsőoktatás és az egyetemek fogalma szinte elválaszthatatlan egymástól. De mióta hívják egyetemnek ezeket az intézményeket? Honnan ered az elnevezésük? Egyáltalán mikor, miért jöttek létre, hogyan fejlődtek, hogyan működtek korábban? Milyen volt egyetemistának lenni a középkorban? És később, a szabadságharc, a világháborúk idején? Ezek a kérdések lesznek mai cikkünknek fő témái...

Az ókori keleten már fellelhetőek voltak magas színvonalú oktatást biztosító intézmények, de a mai egyetemek őseinek még is inkább a Platón által Görögországban létrehozott Akadémiát szokás tekinteni. Platón filozófiát és matematikát tanított eleinte párbeszéd, majd később előadásos formában. Utóbbi tantárgyat annyira fontosnak tartotta, hogy állítólag az Akadémia bejáratára a „Ne lépjen ide be senki, aki nem ismeri a geometriát!” feliratot ragasztotta. A Kr. e. 387-ben alapított intézmény egészen 529-ig működhetett, míg nem Justinianus császár elrendelte annak bezárását.

Ezt követően Perzsiában és az iszlám világban alakultak meg a modern egyetemekhez hasonló intézmények, mint például a Gundishapuri Akadémia, vagy az Azhar Egyetem Kairóban. A karoling korszakban I. Károly frank császár szintén létrehozott egyfajta akadémiát Aachenben, ahol is a Német-római Birodalom vezetéséhez szükséges szakismereteket sajátíthattak el az arisztokrácia gyermekei. Ez már előrevetítette az egyetem kialakulását a 11. században.

Lassan elérkezünk a ma is működő intézmények közvetlen előfutáraihoz, ez pedig alkalmat ad arra, hogy beszéljünk az egyetem név eredetéről. Az egyetem neve a latin universitas szóból származik, ami egyetemességet (-innen a magyar név), összességet jelent. A kifejezés alatt diákok és tanárok közösségét kell érteni, akik egy-egy régióban együtt alkották az első universitas-okat. Mint láthatjuk, eleinte nem a klasszikus értelemben vett intézményekről, nem is épületekről volt szó, hanem lényegében (diák)önkormányzati szervezetek-

ről. Az universitasok a korábbi magániskolákból alakultak ki, amik már eredetileg is függetlenek voltak a világi-városi és egyházi-püspöki hatóságoktól. E függetlenség fontos védjegye volt az egyetemeknek is, melyeknek megalakulása természetesen kötöttségeket is magával vitt a korábbi magániskolákhoz (scholákhoz) képest. A szabad tanár- és tanrendválasztás lehetősége megszűnt, innentől kezdve már megszabott helyen és időben tartották az előadásokat. Érdekesség, hogy az egyetemek rektorát (ez a tisztség is ekkortájt vált szükségessé) eleinte a diákok és tanárok választották.

A középkorban 4 különböző karon volt lehetőség tanulni. Az alapképzés egységes volt, a szabad művészetek karon tanulhattak 14-20 éves koruk között a diákok. Itt a Trivium, vagyis a nyelvtan, retorika és logika, illetve a Quadrivium, tehát a csillagászat, számtan, mértan és zene területén mélyíthették el tudásukat. (Véleményem szerint ezek ugyancsak érdekes fakultációk, amik közül néhányat szabadon választható tárgyként örömmel látnék egyetemünkön is...)

Miután valaki elvégezte az alapképzést, további 3 karon folytathatta tanulmányait. Ezek az orvosi, a jogi és a teológiai kar voltak. A legkomolyabb erőfeszítéseket a teológiai kar követelte, szabály volt, hogy 35 éves kora előtt senki nem lehetett teológia professzor, és a többi lehetőséghez képest 8 évvel több időt kellett tanulásra szánni.

A középkori diákok munkaeszközei elektromosság hiányában némileg különböztek mai megfelelőiktől. Laptopok és pdf-ek helyett a könyvek jelentették a tudás legfőbb forrását, de természetesen tollra (legtöbbször lúdtoll) és tintatartóra, valamint éjjelilámpára egyaránt szüksége volt az akkortájt tanulni vágyó ifjakkal. Szükséges munkaeszköz volt még a pulpitus, amire a diákok könyveiket teheték, modernebb fogalmaink közül talán a szószék tükrözi legjobban jelentését. A könyvek növekvő népszerűségüknek köszönhetően vékonyabbak és kevésbé díszesek lettek, így már nem csak a jómódúak férhettek hozzájuk.

Idővel egyre kifinomultabbá, rendszerezettebbé vált az egyetemek működése, ami megteremtette a lehetőséget a hosszútávú fennmaradásukhoz is. Noha a háborúk idején olykor be is zárták őket, esetenként kórházat csináltak belőlük, mégis igaz a meglepő tény,

mely szerint „körülbelül 85 olyan intézmény létezik ma is felismerhető formában, amelyet a nyugati kultúrában 1520 előtt alapítottak. Ezek közé tartozik a katolikus egyház, Nagy-Britannia, Izland és az Isle of Man parlamentje, több svájci kanton és hetven egyetem.”

Kovács Őzike, Nádas Tamás – **Hársfások a háztetőn**

A nagy COVID-lezárások alatt mindannyian megéreztük és megszenvedtük az inger-szegény környezet hatásait. Ugyan a nyárral nem a színházat asszociáljuk, talán ez előbbi körülmény is közrejátszott abban, hogy a kánikula ellenére is kaptunk a lehetőségen, hogy újra színpad elé ülhessünk.

Színházkedvelők körében jól ismert a Hegedűs a háztetőn című darab. A mű méltán megérdemli hírnevét; első, 1964-es bemutatása óta világszerte több ezerszer adták elő, valamint egy rendkívül sikeres, több Oscar-díjat érdemlő filmadaptáció is készült belőle. Dalait, keserédes humorról átíratott szövegeit idézik; értékein és konfliktusain fiatalok nőttek fel.

A darabot nagy várakozás övezte, az Operettszínházban közel 40 év után szólalhatott meg ismét a mű, Bozsik Yvette rendezésében. A Kossuth-díjas művész elsősorban a táncművészet világában tett szert szakmai hírnevére, azonban az évek során több alkalommal rendezett is. Az épülethez közeledve érezhető volt az érdeklődés, sokak gyülekeztek, szinte telt ház előtt játszottak a művészek. Mi is kíváncsian érkeztünk, hiszen mindkettőnk számára ez volt a „premier”, először láttuk a musicalt. Előzetes elvárásainkat aztán messze túlszárnyalta az előadás. Az első perctől kezdve lekötötte figyelmünket a gazdag mozgásvilág, melyben az orosz és a zsidó nép tánclemelei keveredtek modern megoldásokkal, az egyedi díszletek és jellegzetes kosztümök. A darab műfajilag a musical és az operett között helyezkedik el számos híressé vált számmal. Eből kifolyólag is bátran ajánlanánk olyanok számára, akik még csak ismerkednek, esetleg ódzkodnak a klasszikus opera műfajával, ugyanis a Hegedűs a háztetőn a hossza ellenére is sokkal könnyedebb élményt nyújt.

A történet röviden egy értékkonfliktusról szól. Egy 20. századi ukrajnai kisvárosba, Anatevka utcáira repít minket, ahol mindeddig békésen megélt egymás mellett a zsidó és az orosz nép. Ezt a zsidók annak köszönhetik, hogy megőrizték hitüket, hagyományaikat, és a szokások egy védőburkot emeltek köréjük a változó világgal szemben. A műben azonban elkapja a változás szele ezt a kisvárost is, meghozza a főhős lányait, akik a hagyomány ellenére szerelemből szeretnének házasodni. A lányok az örökségüktől egyre távolabb eső férfiakat választanak. Ezenkívül eddig ismeretlen eszmék, cári antiszemita rendeletek is megjelennek a városban, ami tovább fokozza a szokások megtartásának nehézségét. Hatalmas belső vívódásokat követhetünk nyomon; értékkonfliktust, ragaszkodást és eltaszítást, haragot és megbocsátást. A mű olyan örökérvényű kérdéseket boncolgat, mint a hagyományok szerepe az életünkben, annak kapcsolata a döntéseink szabadságával. Teszi ezt úgy, hogy meglehetősen komplex módon szövi össze további témákkal, például kisebbségek elnyomása, családi szerepek, amik ugyan manapság valamivel másabb kontextusban, de társadalmunknak továbbra is fontos kérdései. Ezért is tekinthetjük talán amolyan klasszikusnak a darabot, hiszen mindenkiben újra- és újra felmerülő konfliktusokat jelenít meg, ami miatt mindig, minden korban tud újat mondani.

...ahogy ezt tette most is. A közönség nevetett a fanyar humoron, együtt érzett a szereplőkkel, szemét törölgette a megható pillanatokkor. A végén pedig hosszas állótapssal búcsúztatta a színészgárdát és zenekart. Egy maradandó, nagyon izgalmas darabot játszottak, amire megéri rászánni a közel négy órát. A színházból eljövot még sokáig duruzsult a fülünkben néhány sor: Ha én gazdag lennék, jaga diga diga jaga daga diga diga dom...